

Inleiding

Van 6 tot en met 10 juli 2011 heeft de Parlementaire Assemblée van de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE) voor de twintigste keer haar jaarvergadering gehouden, ditmaal in Belgrado, Servië. Ongeveer 230 volksvertegenwoordigers uit 52 OVSE-landen vergaderden een week over het overkoepelende thema «Strengthening the OSCE's effectiveness and efficiency – A new start after the Astana summit». Daarbij waren vertegenwoordigers aanwezig van de verschillende instellingen en veldkantoren van de OVSE, evenals van de parlementaire assemblee van de Raad van Europa, de Parliamentary Assembly for Black Sea Economic Cooperation (PABSEC), de parlementaire assemblee van Turkssprekende landen (TURKPA) en verschillende NGO's. Vier partnerlanden van de OVSE (Algerije, Israël, Jordanië en Marokko) hadden ook een parlementaire delegatie naar de vergadering gestuurd. De Staten-Generaal werden op de twintigstejaarvergadering vertegenwoordigd door de leden Çörüz (CDA, Tweede Kamer, delegatieleider), Ferrier (CDA, Tweede Kamer en speciaal vertegenwoordiger voor migratie binnen de OVSE PA), Smaling (SP, Eerste Kamer), Franken (CDA, Eerste Kamer) en Meurs (PvdA, Eerste Kamer). Aan het einde van de zitting is ook dit jaar weer een slotverklaring aangenomen, de «Belgrado Verklaring», waaraan deze keer 24 resoluties zijn toegevoegd. Leden van de Nederlandse delegatie waren voor drie daarvan verantwoordelijk: de heer Çörüz had een resolutie ingediend over de bestrijding van radicalisering en extremisme, terwijl mevrouw Ferrier een resolutie verdedigde over de coördinatie van het migratiebeleid in de OVSE en een over de bestrijding van racisme en xenofobie. De Nederlandse delegatie heeft unaniem voor de slotverklaring gestemd.¹ De heer Çörüz is aan het einde van de vergadering met algemene stemmen gekozen tot rapporteur van de mensenrechtencommissie van de Assemblée.

Politiek stond deze jaarvergadering vooral in het teken van felle discussies over een Servische resolutie naar aanleiding van de affaire met orgaanhandel in Kosovo en een Belgische resolutie waarin ervoor gepleit werd om de Palestijnse Nationale Autoriteit en Libanon toe te laten tot het OVSE-partnerschap voor samenwerking. Deze laatste resolutie is door de Assemblée verworpen. Ook een Litouwse resolutie die, naar aanleiding

¹ De Belgrado Verklaring en de bijbehorende resoluties zijn te vinden op de website: http://www.oscepa.org/images/stories/documents/activities/1.Annual%20Session/2011_Belgrade/BelgradeDeclarationFINALEnglish.pdf

van het recente ongeluk met de Japanse kerncentrale in Fukushima, de OVSE ertoe opriep om de veiligheid van kernenergie tot een topprioriteit te bestempelen, kreeg veel aandacht. De Finse oud-parlementariër Kimmo Kiljunen presenteerde zijn recente onderzoeksrapport naar de gewelddadige onlusten in Kirgizstan in juni 2010. De heer Kiljunen, wiens onderzoekscommissie gemandateerd was door de Verenigde Naties, is inmiddels door het parlement van Kirgizstan tot persona non grata in het land verklaard uit onvrede over zijn kritische bevindingen. Daarnaast heeft het parlement besloten de lokale medewerkers van de onderzoekscommissie te laten vervolgen voor hun bijdrage aan de totstandkoming van het rapport.¹ De vergadering van de OVSE Assemblee vond plaats daags na de benoeming van een nieuwe secretaris-generaal van de OVSE, de Italiaan Lamberto Zannier. De leiding van de Assemblee had in de voorafgaande maanden de duidelijke voorkeur voor een andere, meer politiek geprofileerde kandidaat uitgesproken, in de persoon van de Portugese parlementariër Joao Soares, en was kritisch over het benoemingsproces. Tijdens de sessie werd daar een spoeddebat over gehouden. De heer Zannier hield een verzoenende toespraak voor de parlementariërs in Belgrado, waarin ook hij zijn wens uitsprak om de OVSE meer politiek leiderschap te geven.

De Nederlandse delegatie is in Belgrado op uitstekende wijze ondersteund door de Nederlandse ambassade. Op vrijdag 8 juli kreeg zij een lunch-briefing aangeboden door ambassadeur Stokvis en zijn staf. Daarnaast heeft de ambassadeur op zaterdag 9 juli een diner georganiseerd met interessante gesprekspartners uit het bedrijfsleven en de overheid in Servië. De delegatie is de ambassadeur hiervoor zeer erkentelijk.

Vergadering Standing Committee

Zoals gebruikelijk nam het Standing Committee van de Assemblee, waarin alle delegatieleiders zitting hebben, een besluit over de behandeling van de 26 ingediende resoluties en 163 bijbehorende amendementen in de respectievelijke commissies² of de plenaire vergadering. Sommige delegaties beklagden zich daarbij over het grote aantal resoluties. Een resolutie van het Duitse parlamentslid Uta Zapf over Wit-Rusland veroorzaakte verder veel discussie, omdat zowel de Wit-Russische als de Russische delegatie vonden dat deze in het geheel niet aan de orde diende te komen. Mevrouw Zapf bekritiseerde in haar resolutie het besluit van de Wit-Russische regering om het OVSE-kantoor in Minsk te sluiten en riep onder meer op tot vrijlating van alle politieke gevangenen die zijn gearresteerd in de nasleep van de bekritiseerde presidentsverkiezingen van december 2010. De heer Çörüz heeft zich in dit debat uitgesproken voor behandeling van de resolutie en voor een open en eerlijke dialoog daarover. Als de OVSE een waarnemingsmissie stuurt naar een land om de verkiezingen te monitoren, moet het vervolgens ook mogelijk zijn om te praten over de problemen die de waarnemers daar constateren, meende hij. Uiteraard zouden de collega's van Wit-Rusland daarbij voldoende ruimte moeten krijgen om te reageren op de kritiek die in de resolutie geuit werd. Overigens maakte de heer Çörüz zich weinig zorgen over het grote aantal resoluties. De mogelijkheid voor individuele leden om een resolutie in te dienen, vergroot de betrokkenheid bij het werk van de Assemblee, vond hij, en het was dan ook goed om te merken dat daar nog steeds veel belangstelling voor bestond.

Het Standing Committee besloot de resoluties als volgt in te delen voor behandeling in een commissie of in de plenaire vergadering:

¹ Het rapport van de onafhankelijke onderzoekscommissie-Kiljunen is te vinden op de website: http://www.k-ic.org/images/stories/kic_report_english_final.pdf

² De Parlementaire Assemblee van de OVSE kent, naast het Standing Committee, drie algemene commissies: 1) the general Committee on Political Affairs and Security, 2) the general Committee on Economic Affairs, Science, Technology and Environment en 3) the general Committee on Democracy, Human Rights and Humanitarian Questions, ook wel aangeduid als respectievelijk commissies I, II en III.

Commissie I: Political Affairs and Security

1. Moldova – mw. Habsburg Douglas, Zweden
2. Countering violent extremism and radicalization that lead to terrorism – dhr. Çörüz, Nederland
3. Mediterranean political transition – dhr. Cardin, Verenigde Staten
4. National minorities – dhr. Migliori, Italië
5. Enlarging the partnership with non-member Mediterranean States to include the Palestinian National Authority and Lebanon – mw. Arena, België

Commissie II: Economic Affairs, Science, Technology and Environment

6. Overall approach by the OSCE to promote cybersecurity – dhr. De Donnea, België
7. The co-ordination of migration policy in the OSCE – mw. Ferrier, Nederland
8. Utilization of agricultural land as a tool against malnutrition, hunger and uncontrolled migration – dhr. Harutyunian, Armenië
9. Free movement of information and knowledge – dhr. Juri, Slovenië
10. Gender, migration and economic independence – mw. Fry, Canada
11. Nuclear safety and environmental protection – mw. Aleknaite Abramikiene, Litouwen
12. Combatting labor trafficking in supply chains – dhr. Smith, Verenigde Staten.

Commissie III: Democracy, Human Rights and Humanitarian Questions

13. Strengthening efforts to combat racism, xenophobia and foster inclusion – mw. Ferrier, Nederland
14. Combat against illicit trade in human organs – mw. Grubjesic, Servië
15. Combating intolerance and discrimination against Christians in the OSCE area – mw. Habsburg Douglas, Zweden
16. Promoting policies in favour of the Roma population – mw. Lopez, Spanje
17. Promoting policies on equality between women and men of the Roma population – mw. Lopez, Spanje
18. The work of the Committee on the human dimension of the permanent council of the OSCE – mw. Fässler-Osterwalder, Zwitserland
19. Witness protection programmes – dhr. Gardetto, Monaco
20. Combating crimes causing serious social alarm – dhr. D'Amico
21. International parental child abductions – dhr. Smith, Verenigde Staten

Plenair

22. Belarus – mw. Zapf, Duitsland
23. Combating transnational organized crime – dhr. Migliori, Italië
24. Implementation of the United Nations global plan of action to combat trafficking in persons – dhr. Guminsky, Wit-Rusland
25. Women's representation at the OSCE Parliamentary Assembly – dhr. Guillot, Spanje

De heer **Çörüz** greep de gebruikelijke terugblik op de verkiezingsmissies van de afgelopen periode (Kazachstan, Macedonië en Turkije) aan om de Kazachse delegatie een compliment te maken. Het jonge land werkt hard aan de verbetering van haar democratie en de heer Çörüz, die de afgelopen jaren Kazachstan een aantal keren heeft bezocht, had geconstateerd dat daarbij goede vorderingen waren gemaakt. Het is bij verkie-

zingen in de voormalige Sovjetlanden vaak de vraag of het glas halfvol of halfleeg is, maar hij toonde zich hoopvol dat de volgende verkiezingen weer beter zouden verlopen. Wellicht waren de laatste presidentsverkiezingen iets te vroeg gekomen, maar de heer Çörüz constateerde dat velen in Kazachstan goed hun best hadden gedaan. Ook stond hij stil bij de spanningen tussen de delegatie van de Parlementaire Assemblee en die van het OVSE-mensenrechteninstituut ODIHR tijdens deze waarnemingsmissie. De Kroatische delegatieleider Picula had daarin excellent geopereerd, vond hij.

Mevrouw **Ferrier** deed in haar hoedanigheid als speciaal vertegenwoordiger voor migratie verslag van haar recente werkbezoek aan het OVSE-kantoor in Armenië. Het doel van dit werkbezoek was geweest om een goed beeld te krijgen van de wijze waarop de OVSE de regeringen van sommige landen met raad en daad bijstaat in de ontwikkeling en uitvoering van een effectief migratiebeleid. De OVSE beschikt over veel expertise en een uitgebreid netwerk van partnerorganisaties op dat gebied, zo had mevrouw Ferrier geleerd.

Haar resolutie die in de tweede commissie behandeld zou worden, was het concrete resultaat van dit werkbezoek.

Op voorstel van de Sloveense penningmeester Battelli heeft het Standing Committee voor het derde jaar op rij de begroting van de Assemblee bevroren. De contributies van de nationale parlementen zullen niet verhoogd worden. Voor het achttiende jaar op rij is de begroting van het afgelopen jaar niet overschreden en de Assemblee beschikt over solide reserves, aldus de penningmeester.

Commissie I: Political Affairs and Security

In de politieke commissie werd uitgebreid gediscussieerd over de staat van de OVSE na de laatste regeringstop, die in december 2010 in Astana gehouden is. Het Kroatische parlamentslid Picula wist, als rapporteur van de commissie, een meerderheid te krijgen voor een resolutie, waarin werd betreurd dat er op die top geen overeenstemming kon worden bereikt over een gezamenlijk actieplan. Onder het huidige Litouwse voorzitterschap zouden de informele besprekingen over de effectiviteit van de organisatie, die in 2009 in het kader van het «Korfoe-proces» begonnen waren, voortgezet moeten worden. De Assemblee herhaalde haar oproep voor een meer politieke rol van de secretaris-generaal van de OVSE om aldus de verklaringen van de organisatie kracht bij te zetten en haar publieke profiel te versterken. De vereiste van consensus voor het besluitvormingsproces in de OVSE werkt verlamdend, aldus de Assemblee, en zou dus aangepast moeten worden, in ieder geval waar het zaken als personeel, budget en administratie betreft. Daarbij werd nog eens benadrukt dat de Assemblee zelf de enige instantie is in de OVSE waar besluiten met een gewone meerderheid van stemmen worden genomen. De heer **Franken** merkte in het debat over deze passage op dat een structurele hervorming inderdaad noodzakelijk is om de patstelling in de OVSE, zowel op politieke onderwerpen als op het terrein van personeel en administratie, te doorbreken. Hij kon zich dus geheel vinden in het voorstel om de consensusvereiste voor besluitvorming aan te passen. Hij wees er echter wel op dat het huidige reglement van orde dat de OVSE hanteert, gebaseerd is op de Helsinki-akkoorden. De OVSE zou naar zijn mening dringend behoefte hebben aan een constituerend document dat een internationaal publiekrechtelijk mandaat aan de organisatie verleent. Dit zou volgens hem niet hoeven betekenen dat de Helsinki-akkoorden geheel herzien moeten worden. Het ging hem om een document dat een juridische basis verschaft aan de belangrijke activiteiten en beslissingen die de OVSE in de nabije toekomst dient te nemen. Rapporteur Picula was het hier geheel mee eens en nam dit voorstel over in zijn resolutie. Voorts werd daarin aangedrongen op meer transparantie in de OVSE, met name

op het gebied van benoemingen, financiën en de vergaderingen van de permanente raad van vertegenwoordigers. Besloten werd om tijdens de Wintervergadering van 2012 een speciaal debat te voeren over de effectiviteit van de OVSE.

Het verslag van de Kyrgyzstan Inquiry Commission (KIC), onder leiding van de voormalig speciaal vertegenwoordiger van de Assemblee voor Centraal-Azië, Kimmo Kiljunen (Finland), zorgde voor een bij vlagen emotioneel debat over de gewelddadigheden in juni 2010 in het zuiden van Kirgizië. In het rapport van de KIC worden sommige gewelddadigheden die in de regio van de stad Osh zijn gepleegd, aangemerkt als misdrijven tegen de menselijkheid. Een meerderheid van het parlement van Kyrgyzstan had aanstoot genomen aan deze kwalificatie en de beschrijving van de aanleiding voor het geweld. Het parlement had daarop besloten de heer Kiljunen tot persona non grata te verklaren en de lokale medewerkers van de onderzoekscommissie te laten vervolgen. De heer Kiljunen stelde dat Roza Otunbayeva, president van Kirgizië, weliswaar bereidheid had getoond tot hervorming van het rechtsstelsel en dat de regering, ondanks haar kritiek op de bevindingen in het rapport, had besloten tot de instelling van een commissie om een deel daarvan te implementeren. Maar hij vond het onacceptabel dat lokale medewerkers, die zijn onderzoekscommissie geholpen hadden, nu aan strafvervolging waren blootgesteld. De delegatie van Kirgizië benadrukte dat geen enkele etnische groepering als schuldige kon worden aangewezen na de tragische gebeurtenissen in juni 2010. Zij stond uiterst kritisch tegenover het rapport. Het was niet zinvol schuldigen aan te wijzen, meende zij, en inmenging van buiten had haar land al helemaal niet nodig. Interne verzoening was waar het om ging. Een voorstel van het Zweedse parlamentslid Habsburg Douglas om een permanent vertegenwoordiger van de Assemblee in Kyrgyzstan te plaatsen ter ondersteuning van de ontluikende parlementaire democratie in het land, werd op advies van secretaris-generaal Spencer Oliver afgewezen; daarvoor was geen geld beschikbaar.

De heer **Çörüz** verdedigde in de eerste commissie zijn resolutie over de bestrijding van gewelddadig extremisme en radicalisering. Het uitgangspunt daarbij was voor hem dat niet alleen aandacht moet uitgaan naar de *repressie* van terrorisme, maar ook naar de *preventie* van de radicalisering die iemand ertoe brengt tot terroristisch geweld over te gaan. De weerbaarheid van individuen en van gemeenschappen moet versterkt worden om te voorkomen dat haatzaaiers en degenen die oproepen tot terrorisme, op sympathie kunnen rekenen, aldus de heer Çörüz. Daarom is een beter begrip nodig van de factoren die bijdragen aan radicalisering en terrorisme. De heer Çörüz verwees in dit kader naar de oprichting van het International Center for Counter-Terrorism in Den Haag, dat ernaar streeft de bestaande expertise in de strijd tegen extremisme en radicalisering samen te brengen. De OVSE zou daar gebruik van moeten maken, zo meende hij, omdat de problematiek van radicalisering en terrorisme alle landen van de OVSE raakt. De Britse parlementariër Bottomley ondersteunde de resolutie met een krachtig pleidooi onder verwijzing naar het Ierse radicalisme en terrorisme van de afgelopen decennia. De Britten hebben in de bestrijding daarvan geleerd dat het essentieel is om de interne weerbaarheid van een gemeenschap te vergroten, als daarin een voedingsbodem bestaat voor extremisme. De resolutie van de heer Çörüz werd met algemene stemmen aangenomen. Een resolutie van het Belgische parlamentslid Marie Arena, waarin de OVSE werd verzocht om de Palestijnse Nationale Autoriteit en Libanon toe te laten tot het Middellandse Partnerschap voor Samenwerking, veroorzaakte veel discussie in de commissie. Het voorstel impliceerde dat Palestijnse en Libanese delegaties zouden kunnen deelnemen aan de vergaderingen van de Assemblee, net zoals reeds het geval is bij de Interparlementaire Unie en de Parlementaire Assemblee voor de Unie

voor de Mediterrane Regio. Meerdere delegaties maakten hiertegen bezwaar, erop wijzende dat dit voorstel prematuur was, omdat van Palestijnse noch van Libanese zijde überhaupt het verzoek was gekomen om tot het partnerschap te mogen toetreden. De resolutie werd uiteindelijk met 23 tegen 18 stemmen verworpen, waarbij de heer **Çörüz** tegen stemde, mevrouw **Ferrier** zich van stemming onthield en mevrouw **Meurs** voor stemde.

Commissie II: Economic Affairs, Science, Technology and Environment

Mevrouw **Ferrier** wist in de tweede commissie overweldigende steun te krijgen voor haar resolutie, waarin zij wees op de noodzaak om het migratiebeleid van de OVSE-landen te coördineren. Tijdens haar recente werkbezoek aan Armenië was haar gebleken dat het OVSE-kantoor aldaar de regering weliswaar op nuttige wijze adviseert over migratiebeleid, maar daarbij over te weinig gegevens beschikt over de migratiesituatie in omringende landen en in bestemmingsgebieden als Rusland en West-Europa. Zij suggereerde dat de binnen de OVSE bestaande expertise op het gebied van migratie beter benut zou kunnen worden door een netwerk van nationale contactpersonen («focal points») te organiseren en riep het OVSE-secretariaat op om hiertoe een voorstel te doen. De OVSE beschikt al over dergelijke informatienetwerken op het gebied van de bestrijding van mensenhandel en georganiseerde misdaad. De Canadese parlementariër Van Kesteren onderstreepte het belang van dit resolutievoorstel met het oog op de aanpak van mensensmokkel, die coördinatie van migratiebeleid noodzakelijk maakt en daarbij haalde hij de «border management declaration» aan, die de Verenigde Staten en Canada in februari jongstleden tekenden. Ook het Italiaanse parlementslid D'Amico juichte het resolutievoorstel toe, vanuit het idee dat die zou bijdragen aan de aanpak van illegale immigratie in sommige landen. Die zou zich volgens hem voltrekken zonder dat er een politieke beslissing over de wenselijkheid van meer migranten in een bepaald land aan vooraf is gegaan, terwijl de politiek zich daarover wel moet kunnen uitspreken. Hij bepleitte daarom niet alleen een migratiebeleid voor de Europese Unie, maar voor de gehele OVSE. Het Canadese parlementslid Fry vond het voorstel om een netwerk van «focal points» in te stellen een kwestie van gezond verstand. Zonder afbreuk te doen aan de nationale soevereiniteit kan het verzamelen van gegevens over de verplaatsingen van mensen bijdragen aan de vergroting van de veiligheid binnen de OVSE, meende zij. Commissierapporteur Shevchuk vond dat mevrouw Ferrier een onderwerp geagendeerd had dat het verdiende om in een volwaardig plenair debat besproken te worden. De Belgische parlementariër Lanjri meende tot slot ook dat coördinatie van migratiebeleid geen afbreuk hoefde te doen aan de zeggenschap van afzonderlijke landen over hun nationale beleid. Maar erkend zou moeten worden, vond zij, dat de beslissing van een land, bijvoorbeeld tot een generaal pardon, invloed heeft op de migratiestromen van en naar andere landen. Daarom steunde ook zij mevrouw Ferrier.

De heer **Smaling** intervenueerde in een debat over het resolutievoorstel inzake de benutting van ongebruikte landbouwgrond als middel in de strijd tegen ondervoeding, honger en ongecontroleerde migratie, dat was ingediend door de heer Harutyunian uit Armenië. Hij noemde deze resolutie tijdig en relevant, vanwege de plotse stijging van de voedselprijzen, het gebrek aan graan op de internationale markten en de onder andere daaruit voortvloeiende «Arabische lente». Die elementen, met name de rol die markten en voedselprijzen in migratiekwesties spelen, ontbraken volgens de heer Smaling evenwel in het resolutievoorstel, evenals de keerzijde van de landbouw: een verminderde biodiversiteit. Hij pleitte ervoor om de Armeense resolutie in een breder kader te zien,

waarbij, naast het benutten van ongebruikte landbouwgrond, ook zou worden gekeken naar oplossingen als de uitbreiding van agrarisch areaal, het intensiveren van landbouwproductie, efficiencyvergroting na de oogst en aanpassing van voedselpatronen. Een verwijzing naar het recht op voedsel op basis van de Universele Verklaring van de Mensenrechten zou de resolutie ook relevantie voor de OVSE geven. Met deze kanttekeningen zou de analyse van de heer Harutyunian toch als een belangrijke eerste stap in de oplossing van het probleem van voedselzekerheid en de behoefte aan water kunnen worden gezien, vond de heer Smaling. In het debat over een resolutievoorstel van het Sloveense parlementslid Juri inzake het vrije verkeer van informatie en kennis wees de heer **Smaling** erop dat er in deze discussie ook aandacht zou moeten zijn voor de behoeften van de journalistiek.

Mevrouw **Ferrier** en de heer **Smaling** hebben zich in de commissie onthouden van stemming over een Litouwse resolutie inzake nucleaire veiligheid en milieubescherming. In het debat daarover werd een tweedeling zichtbaar tussen de landen die de veiligheid van het civiel gebruik van kernenergie willen vergroten en de landen die het opwekken van energie in kerncentrales categorisch afwijzen. De ramp met de Japanse kerncentrale in Fukushima werd daarbij door de laatste groep aangehaald als bewijs dat kernenergie nooit volledig veilig kan zijn. De Oostenrijkse parlementariër Maier had 31 amendementen op de resolutie ingediend om te bewerkstelligen dat daarin een oproep tot de sluiting van alle kernreactoren ter wereld zou worden opgenomen, maar hij kreeg hiervoor onvoldoende steun. Een meerderheid van de commissie steunde uiteindelijk de resolutie van de Litouwse delegatie, die suggesties deed om in internationaal verband tot de hoogste veiligheidsstandaard voor het civiel gebruik van kernenergie te komen.

Commissie III: Democracy, Human Rights and Humanitarian Questions

Ook in de derde commissie roerde de heer **Franken** zich in het debat over de effectiviteit van de OVSE. De rapporteur van die commissie, de Italiaan Mecacci, hield de mechanismen tegen het licht waarmee de OVSE kan monitoren hoe de deelnemende landen de verplichtingen op het terrein van mensenrechten nakomen. De afgelopen jaren is de zorg gegroeid dat de OVSE haar vermogen is kwijtgeraakt om op een beslissende en specifieke manier te interveniëren in een ernstige politieke crisis, zeker als daarbij ook mensenrechten worden geschonden, aldus de Italiaanse parlementariër. De top van Astana heeft daarin geen verandering gebracht. De heer Mecacci zag een oplossing in het frequenter gebruik van de «consensus-min-één»-procedure, die al sinds de ministeriële raad van 1992 bestaat. Deze procedure stelt de OVSE in staat om het politieke initiatief te nemen als er overduidelijk sprake is van schending van de OVSE-verplichtingen, zelfs als het land in kwestie daar niet mee instemt. Uiteraard kunnen deze initiatieven geen concrete uitwerking krijgen in het betrokken land, als dit daaraan medewerking weigert, maar volgens de heer Mecacci zou er toch grote politieke relevantie van uit kunnen gaan. Verder riep hij de OVSE op tot de instelling van «rapid reaction»-missies in het geval van internationale crises, bijvoorbeeld als bij een plotselinge grote migratiestroom. Ook bepleitte het Italiaanse parlementslid frequenter gebruik van het «Moskou Mechanisme», waarmee een groep OVSE-landen een ad hoc missie van deskundigen kan instellen om te adviseren over de wijze waarop ernstige mensenrechtenschendingen in één van de OVSE-landen kunnen worden aangepakt. De huidige situatie in Wit-Rusland zou zich daar goed voor lenen, meende hij. Volgens de heer Franken raakten de analyse en de aanbevelingen van de rapporteur aan de kern van de problematiek in de OVSE. Inzake het voorstel om «rapid reaction»-missies in te stellen wees hij erop dat de

ministeriële raad van de OVSE al over de bevoegdheid beschikt om dat te doen op basis van het principe dat zij de «responsibility to protect» heeft, de verantwoordelijkheid om te beschermen. Een verwijzing naar deze verantwoordelijkheid van de OVSE zou dan ook in de resolutie van de heer Mecacci moeten worden opgenomen, vond de heer Franken. Ook de aanbeveling inzake het «Moskou Mechanisme» leek hem wenselijk, maar hij vroeg zich wel af welke criteria zouden moeten gelden voor de toepassing daarvan. Hij drong erop aan dat de rapporteur daarover enige duidelijkheid zou geven in de resolutie. De heer Mecacci lichtte in zijn antwoord aan de heer Franken en andere sprekers toe dat de door hem voorgestelde versterking van de interne besluitvormingsmechanismen tot doel had het politieke primaat van de OVSE te herstellen in een tijd waarin de internationale economie en politieke instituties in crisis verkeerden. In samenwerking met de Amerikaanse delegatie wist mevrouw **Ferrier** in de derde commissie een resolutie aangenomen te krijgen over de bestrijding van racisme en xenofobie en de bevordering van integratie. Een belangrijk element van die resolutie was het verzoek aan de Litouwse voorzitter van de OVSE om in navolging van de Verenigde Naties 2011 tot het internationale jaar voor mensen van Afrikaanse afkomst uit te roepen. Om dit initiatief kracht bij te zetten stelde mevrouw Ferrier tevens voor om en marge van de «Supplementary Human Dimension Meeting» in november, de jaarlijkse conferentie onder leiding van ODIHR waar de mensenrechtensituatie in het OVSE-gebied wordt besproken, een speciale thematische bijeenkomst te organiseren over mensen van Afrikaanse afkomst. Wellicht zou er zelfs een speciale bijeenkomst kunnen worden georganiseerd over samenwerking tussen de OVSE en de Afrikaanse Unie.

De Belgische en Canadese delegaties spraken in het debat expliciet hun steun uit voor deze resolutie, waarbij het Canadese parlementslid Fry opmerkte dat er ook economische argumenten zijn voor het bestrijden van racisme. De Canadese economie profiteert van het multiculturalisme van haar samenleving, zo meende zij. Een immigrantensamenleving als die van Canada heeft een wereldwijd netwerk, wat de ontwikkeling van handelscontacten met landen over de hele wereld vergemakkelijkt, aldus mevrouw Fry. Enkele leden van de Griekse delegatie en het Italiaanse parlementslid D'Amico uitten kritiek op het ontbreken van een verwijzing naar illegale immigratie in de ontwerp tekst. De heer D'Amico vond dat men zich toch moest afvragen waar racisme vandaan kwam en hij meende zelf dat ongecontroleerde immigratie in Europa daar een verklaring voor bood. Hij had daarom ook vier amendementen met deze strekking ingediend, waarmee hij tevens de passages uit de resolutie wilde verwijderen waarin steun werd gevraagd voor het werk van ODIHR en de OVSE Hoge Commissaris voor Nationale Minderheden in de bestrijding van discriminatie. Op advies van mevrouw Ferrier verwierp de commissie al deze amendementen.

Een resolutie van de Servische delegatie inzake de illegale handel in menselijke organen in Kosovo leidde tot een fel debat in de commissie en kreeg veel aandacht van de Servische media. De heer Çörüz is hierover door verschillende media geïnterviewd. De politieke discussie spitste zich toe op een paragraaf met een oproep tot een internationaal onderzoek, dat volgens de Servische delegatie zou moeten plaatsvinden onder mandaat van de Verenigde Naties. De reeds door de EU ingestelde EULEX taskforce, die onderzoek naar de affaire zou moeten doen, zou daarbij een ondergeschikte rol zou spelen. Op initiatief van de Amerikaanse en de Duitse delegaties en met steun van de Nederlandse delegatie is de verwijzing naar het VN-mandaat in de bewuste passage geschrapt. In de uiteindelijke tekst werd opgeroepen tot een gezamenlijk onderzoek door UNMIK en EULEX.

Plenaire vergadering

In de plenaire vergadering heeft de heer **Çörüz** zich actief gemengd in het debat over twee resoluties, één van de Italiaanse parlementariër Migliori over de strijd tegen transnationale georganiseerde criminaliteit en een van de Wit-Russische afgevaardigde Guminsky over de implementatie van het wereldwijde actieplan van de VN tegen mensenhandel. Beide resolutie lagen in elkaars verlengde, vond hij. De aanpak van internationale misdaad noemde de heer Çörüz één van de grootste uitdagingen van onze tijd en dat gold wat hem betreft in het bijzonder voor mensenhandel, een moderne vorm van slavernij. Hij ondersteunde van harte de oproep van de Wit-Russische delegatie aan de OVSE-landen om het VN actieplan te ratificeren. Maar hij achtte het van even groot belang om de uitwisseling van informatie tussen landen over internationale criminele organisaties te verbeteren. Nog te vaak houden landen relevante informatie achter, omdat zij niet zeker weten wat het ontvangende land met de verstrekte gegevens zal doen. Een effectieve bestrijding van de georganiseerde misdaad kan tegenwoordig niet zonder een effectieve uitwisseling van informatie, benadrukte de heer Çörüz.

Mevrouw **Ferrier** sprak zich uit ter ondersteuning van een Spaanse resolutie over de vertegenwoordiging van vrouwen in de OVSE Assemblee. Het voorafgaande jaar had de Assemblee in haar Reglement van Orde een verplichting opgenomen voor iedere delegatie om minimaal één vrouwelijke parlementariër in haar geledingen op te nemen. Door zeventien delegaties was niet aan deze vereiste voldaan; hun delegaties bestonden volledig uit mannelijke parlementsleden. De Spaanse resolutie riep de nationale parlementen op om de vertegenwoordiging van vrouwen in de Assemblee te verbeteren. Mevrouw Ferrier ondersteunde dit pleidooi. Aangezien er in het elfkoppige bestuur van de Assemblee slechts twee vrouwen zaten, wees zij er ook op dat er meer vrouwen in bestuursfuncties van de Assemblee zouden moeten worden gekozen. De Servische minister van Buitenlandse Zaken, Vuk Jeremić, sprak de verzamelde parlementariërs toe op 9 juli. Hij kondigde daarbij aan dat zijn land, na Ierland en Oekraïne in respectievelijk 2012 en 2013, het voorzitterschap van de OVSE ambieerde in 2014. Precies honderd jaar na het begin van de Eerste Wereldoorlog, waar Servië zo nauw bij betrokken was, zou de symboliek van het jaar 2014 ertoe kunnen bijdragen dat een periode van instabiliteit in de Europese geschiedenis wordt afgesloten. Het is de Servische ambitie om in de OVSE een synergie te creëren met een groter eindresultaat dan de grootste gemene deler van 56 landen, zei hij. Servië zou streven naar de volledige realisatie van een op consensus gebaseerde, ondeelbare en alomvattende veiligheid. Hij noemde een aantal kwesties die daarbij volgens hem voor de OVSE van belang waren: een rechtspersoonlijkheid, de versterking van de operationele capaciteit van het secretariaat, de instituties en de veldkantoren en een verscherpt profiel van de organisatie. Daarnaast zou de OVSE het hoofd moeten bieden aan nieuwe transnationale dreigingen, die uiteenlopend van aard zijn, maar die gemeenschappelijk hebben dat zij zich snel en onvoorspelbaar kunnen ontwikkelen. De OVSE zou volgens minister Jeremić alleen goed kunnen functioneren als «zero-sum»-uitkomsten van de agenda verdwijnen. Als Europa iets geleerd zou moeten hebben in de afgelopen eeuw, is het dat er een uitermate instabiele situatie ontstaat als één partij alles krijgt en de andere partij niets. Om de aspiraties van de Helsinki-akkoorden te realiseren, zou iedereen bereid moeten zijn tot compromissen en moeten maximalistische eisen worden opgegeven. Servië is bereid om daarin haar rol te spelen, besloot de minister, in de hoop dat van Vancouver tot Vladivostok vrede en harmonie kunnen heersen.

De toespraak van de nieuw benoemde secretaris-generaal van de OVSE, de Italiaanse ambassadeur Lamberto Zannier, had een politieke lading,

omdat de leiding van de Assemblee bij monde van president Efthymiou en secretaris-generaal Oliver zich in de afgelopen maanden herhaalde malen had uitgesproken voor een politieke kandidaat voor deze functie in plaats van een beroepsdiplomaat. Hun voorkeur ging daarbij uit naar de Portugese oud-president van de Assemblee, Joao Soares, of anders de Oostenrijkse oud-minister van Buitenlandse Zaken Plassnik. De kandidatuur van mevrouw Plassnik was echter gesneuveld na een Turks veto, nadat een vierde kandidaat, de Turkse diplomaat Ersin Ercin, was geblokkeerd door Armenië en Cyprus. Dat de regeringen van de OVSE-landen uiteindelijk de diplomaat Zannier hadden benoemd in plaats van de politicus Soares had bij de leiding van de Assemblee en een aantal delegaties tot onvrede geleid. Op verzoek van de Spaanse delegatie werd er op zondag 10 juli een speciaal spoeddebat gehouden om terug te blikken op de benoemingsprocedure. Voorafgaand daaraan sprak de heer Zannier op 6 juli verzoenende woorden. Het was ook zijn wens om de politieke rol van de secretaris-generaal te vergroten, zei hij, en hij beloofde zijn nieuwe functie op die wijze in te vullen. Hij zou zich inzetten voor de uitvoerende organisatieonderdelen van de OVSE en streefde met de Parlementaire Assemblee een goede en pragmatische samenwerking na. Hij zei zich goed te realiseren welke waardevolle rol parlementariërs kunnen spelen in het publiekelijk uitdragen van de principes en ambities van de OVSE. De versterking van de OVSE zou immers niet in isolatie kunnen worden gerealiseerd. Uiteindelijk zou veel afhangen van de bereidheid van de OVSE-landen zelf, maar de heer Zannier beloofde dat de onder zijn voorganger ingezette hervormingen zouden worden doorgezet. Overigens zou het voor iedereen goed zijn om in deze slechte economische tijden eens te bedenken hoeveel de OVSE oplevert voor relatief weinig geld, meende hij. Het werd tijd dat de OVSE een rechtspersoonlijkheid zou krijgen, al was het alleen maar om in praktische zin de positie van de staf en de veldkantoren te verbeteren. De nieuwe secretaris-generaal vroeg expliciet om de steun van de parlementariërs om dit onderwerp op de agenda te houden. Voorts vroeg hij om input en steun van de Assemblee voor drie door hem benoemde prioriteiten: het verbeteren van de effectiviteit van het secretariaat (met name in de coördinatie van beleid), het bevorderen van steun in de publieke opinie voor de unieke rol en de waarde van de OVSE en het vergroten van de coherentie tussen de uitvoerende instanties van de organisatie. Tot slot hintte de heer Zannier op de mogelijkheid om een plaatsvervangend secretaris-generaal te benoemen om hem te helpen bij deze taken, overigens zonder dat dit budgettaire consequenties zou hebben. In het spoeddebat gaf president Efthymiou zijn visie op de benoemingsprocedure. Zijn belangrijkste kritiek was dat deze niet transparant was geweest. De Litouwse voorzitter had vanaf het begin de twee «politieke» kandidaten (Plassnik en Soares) op hetzelfde niveau geplaatst als de twee carrièrediplomaten (Zannier en Ercin), ook nadat een grote meerderheid van de OVSE-landen een voorkeur had uitgesproken voor één van de politieke kandidaten (Plassnik). Na het wegvallen van de eerste politieke kandidaat, had dus eigenlijk de tweede politieke kandidaat (Soares) voorgedragen moeten worden, aldus de president. In plaats daarvan was de diplomaat Zannier voorgedragen en via een stilzwijgende procedure benoemd. Hiermee was volgens de heer Efthymiou een serieuze fout gemaakt. De OVSE is immers een politieke organisatie en geen organisatie van bureaucraten, zo stelde hij. De heer **Çörüz** sprak in dit debat zijn volste vertrouwen uit in secretaris-generaal Zannier. Zijn belangrijkste kritiek op het selectieproces betrof de wijze waarop de Turkse kandidaat en de Oostenrijkse kandidaat geblokkeerd werden door één of enkele landen, niet vanwege hun persoonlijke kwalificaties en vaardigheden, maar simpelweg vanwege hun nationaliteit of een regeringsstandpunt dat zij in het verleden hadden vertegenwoordigd. Dat was niet de manier om het functioneren van de OVSE te verbeteren, meende hij. Bij kandidaten

voor zo'n belangrijke post zou het moeten gaan om de capaciteiten die zij in huis hebben. Ongepaste overwegingen dienen bij zo'n selectie geen rol te spelen, aldus de heer Çörüz. De Assemblee besloot het debat met de aanname met algemene stemmen van een resolutie waarin de permanente raad van vertegenwoordigers van de OVSE werd verzocht om de transparantie en het democratisch gehalte van het benoemingsproces van de secretaris-generaal te vergroten.

Gender lunch

Het secretariaat van de OVSE Assemblee had mevrouw **Ferrier** gevraagd om tijdens een van de vele «side events» van de jaarvergadering een toespraak te houden over het thema gender en migratie. Tijdens deze gender lunch sprak mevrouw Ferrier over de kwetsbare positie van vrouwelijke immigranten. Die kwetsbaarheid was volgens haar vooral het gevolg van het feit dat vrouwen gemakkelijk kunnen worden blootgesteld aan geweld, zowel thuis als daarbuiten, en het feit dat vrouwen meestal de verantwoordelijkheid dragen voor kinderen. Zij wees erop dat migratie op verschillende manieren een impact kan hebben op het leven van vrouwen. Zo migreren sommigen om geld te verdienen voor hun familie, die achterblijft in het land van herkomst. Anderen blijven juist zelf thuis, terwijl hun echtgenoot langdurig als arbeidsmigrant in het buitenland werkt met alle gevolgen van dien voor het gezinsleven. Maar ook als het gezin in zijn geheel migreert, neemt de vrouw meestal de verantwoordelijkheid voor de familie op zich. Mevrouw Ferrier vond het opmerkelijk dat het haar niet gelukt was om ter voorbereiding op haar toespraak gegevens te verkrijgen over het aantal migranten in de OVSE en het percentage vrouwelijke migranten. De cijfers zijn niet bekend, terwijl feiten en data toch ten grondslag zouden moeten liggen aan degelijk beleid, zo onderstreepte zij.

Ook in het integratiebeleid zou meer rekening moeten worden gehouden met vrouwelijke immigranten, aldus mevrouw Ferrier. Het ontvangende land dient duidelijk te maken wat er van de migrant verwacht wordt, wat acceptabel is en wat niet. Het is daarbij goed om te realiseren dat de meeste migranten komen met een wens om te werken en te participeren en zij vond dan ook dat integratiebeleid zou moeten voorzien in faciliteiten als kinderopvang en scholing. Als vrouwelijke migranten door hun echtgenoten verboden wordt om te werken of zelfs buitenshuis te komen, zou dit met een wettelijk verbod bestreden moeten worden, meende mevrouw Ferrier. Ook discriminatie moet aangepakt worden als migranten hierdoor belemmerd worden in het vinden van werk. Zij besloot met de conclusie dat migratie en integratie ook tijd kosten: volgende generaties migranten zullen het geleidelijk aan beter doen, zoals in Nederland al zichtbaar is bij de tweede generatie vrouwen van Turkse en Marokkaanse komaf.

Verkiezing nieuwe functionarissen

De heer **Çörüz** is aan het slot van de vergadering unaniem gekozen tot rapporteur van de derde commissie. Hij zal deze functie voor een jaar vervullen tot en met de jaarvergadering van 2012. Tijdens die jaarvergadering zal hij namens de commissie een rapport uitbrengen over de mensenrechtensituatie in de landen van de OVSE.

President Efthymiou is, zonder dat er tegenkandidaten waren, herkozen voor een nieuwe termijn van een jaar. De Assemblee heeft negen vice-presidenten, waarvan er ieder jaar drie opnieuw gekozen moeten worden. Bij die verkiezing is dit jaar voor het eerst de gebruikelijke verdeling tussen de drie politieke groepen in de Assemblee doorbroken. Waar traditiegetrouw de socialistische, de liberale en de conservatieve groep ieder een vice-president leverden, zijn er dit jaar één socialistische

en twee conservatieve vice-presidenten gekozen, respectievelijk de Kroatische parlementariër Picula, de Zweedse parlementariër Habsburg Douglas en de Oostenrijkse parlementariër Grossruck.

De voorzitter van de delegatie,
Çörüz

De griffier van de delegatie,
Westerhoff